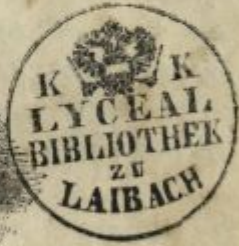

II.
23027.
1.152

23327 II. C. J. J. br.

Močni

BARON RAVBAR.

Povest iz slovenske zgodovine.

Spisal P. H.

V LJUBLJANI 1858.

Na prodaj in v založbi pri Janezu Giontinitu.

Plemenita rodovina

Ravbarjev.

1.

Med plemenitimi rodovinami slovenske zemlje so baroni Ravbarji posebno dolgo sloveli. V nepokojnih časih, posebno v turških vojskah, se je njihovo ime dostikrat klicalo; in v mirnih dnevih je njihovo djanje mnogokrat pomagalo domovini v prid.

Rod plemenitih Ravbarjev se nekje piše iz tistega časa, ko je vojvoda Ingo posebno šego vpeljal, po kateri so se novi koroški vojvodi imeli staviti, to je bilo proti koncu osmega stoletja. Med tem namreč, ko so noviga vojvoda stavili na širocem polju poleg Gospé svete, so trije plemenitniki imeli posebne pravice dovoljene. Eden namreč je smel povsod kositi, drugi povsod požigati, tretji povsod ropati, kjer se mu je zdelo, razun če se mu je kdo odkupil. Tista rodovina tedaj, ki je imela pravico ropati, je od tod po nemški besedi ohranila ime Ravbarjev.

2.

Iz koroške strani so se Ravbarji pozneje razširili na Krajnsko in Štajersko, in še dalje. Leta 1433 je Friderik Ravbar od Hermana, grofa Celjskega, prejel grad Kravjek, ki je na Kerko, v Višenjskem kantonu, v faro. Nekaj časa po tem je Juri Ravbar kupil Krumpersko grajšino, ki je v Dob, v Berdskem kantonu, v faro. Na Štajerskem so plemeniti Ravbarji v posestvi imeli grajšini Plankenstein in Thalberg, v Marburskem okrogu. V Gradcu so imeli veliko hišo, ki je bila dolgo časa imenovana Ravbarjev dvor (Rauberhof); na njenem mestu zdaj stoji narodni štajerski muzej, ki se po svojem vtemeljitelju imenuje Joanneum. Pa Ravbarjeve ulice (Raubergasse), kjer je stalo pohištvo nekdanjih Ravbarjev, še sedanje dni niso pozabljene.

3.

Ravbarje, ki so si nabrali mnogo zaslug za domovino in cesarja, je cesar Maksimilijan I. l. 1516 povzdignil med barone; poprej so se namreč šteli med viteze, Leonard in Nikolaj Ravbar sta prva poslavljena bila z višjim imenom. Andrej Eberard Ravbar je krog l. 1560 pomnožil posestvo s Petronelsko grajšino, na meji med Avstrijskim in Oger-skim. Vid Kristjan Ravbar se je l. 1675

preselil na Nemce v mesto Nirembersko; ondi je zase in za svojo posebno rodovino pridobil grajšinici, Steinhard in Reichenbach imenovane; njegovi mlajši so se obdržali do l. 1780. Na Štajerskem je rodovina baronov Ravbarjev l. 1809 izmerla s Ksaverjem Ravbarjem, ki je bil v višji vojaški službi. Na Krajskem je živel še dalje baron Ludovik Ravbar, ki je bil l. 1809 farnik in dekan v Idrii, l. 1820 pa korar v Olomucu na Moravskem.

4.

Kar se tiče posebnih del in visocih služeb, ki so jih opravljali Ravbarji, je med drugim to. L. 1473 je bil Nikolaj Ravbar poglavar v Terstu. Za njim je bil Kašpar Ravbar, kterega je bil Maligrad pri Planini, tudi Teržaški poglavar; letá je zmogel znanega Erazma iz Jame, ki se je bil uperl zoper cesarja, in se je prederzno obnašal v svojem skitem, ne lahko zmaganem gradu. L. 1510 se nahaja zopet drugi Nikolaj Ravbar, enako tudi poglavar v Terstu. Baron Krištof Ravbar, ki se je podal v duhovski stan, je bil Ljubljanski škof od l. 1497 do 1536; on je bil tudi mnogo let deželni poglavar za notranjo Avstrijo v Gradcu; ravno tisti se nahaja med možmi, ki so si prizadevali za obdelovanje Iderskih rudnikov. V tem času je bil tudi Leonard Ravbar dvorni

maršal pri cesarju Maksimilijanu I. Pozneje se Anž Friderik Ravbar l. 1626 nahaja kot predsednik krajskih stanov.

5.

Tudi v vojaških službah in v slavnih bojih, zlasti v turških vojskah, so se skazovali viteški Ravbarji. V bitvi pri Radgoni l. 1418, kjer je Štajerski nadvojvoda Ernest, s priimkom Železni, Turke hudo natolkel, se bere med stotniki Godofrid Ravbar, ki je ondi tudi našel slavno smert. Posebno častit spomin si je pridobil Adam Ravbar, glavar težkih konjikov, ki je bil z Andrejem Turjaškim l. 1593 pod Siskom; njemu gre namreč tudi veliko slave zato, da je bil ondi Hasan, turški baša, premagan. Stara pesem govori, kakošen sklep so Ljubljčanči storili zastran Adama Ravbarja, ki je stanoval na Krumperku:

Hitro si pomoč išimo,
Gospod Ravbarju pišimo;
Vé in zna on vojsko vodit,
Pred vojaki spredaj hodit.

Še v poslednji Turški vojski pod cesarjem Jožefom II. l. 1789, ko je vojvoda Lavdon stal pod Belim gradom, je bil ravno stotnik Ksaver Ravbar, ki je pri naskoku prvi zasadi cesarsko bandero verh terdnega ozidja.

Močni Andrej Eberard Ravbar.

6.

Naj bolj zmed vse Ravbarjeve rodovine pa je slovel baron Andrej Eberard Ravbar; on je bil v sredi šestnajstega stoletja prav za prav pervak med vsem avstrijskim plemstvom. Naš slayni zgodovinar Valvazor ga primerja izraelskemu Samsonu; drugi so ga v versto devali z greškim Herkulom. Velikan je bil, ki je bil čez tri vatre na velikost. Močan je bil čudovito. Nove podke je lomil, kot bi si igral; po centu teške kamne je z labkoto daleč metal; nasprotnika na konju je bil v stanu presekat od glave do sedla čez pol. Posebno velika pa je bila njegova brada. Rad jo je nosil razčesano, da je ferčala pred njim, kot bandero. Spletena mu je segala do stopal, in se je še nazaj zavijala do pasa. Pri Valvazorju se ta mož nahaja zrisan pri popisu grada Kravjeka (Weineck).

7.

Ta posebni mož je bil iz mladega tovarš in ljubljeneec cesarju Maksimilijanu II. S cesarjevega dvora se ni smel umakniti; tudi v ptuje dežele je spremljal svojega gospoda, in tisti si je za veliko štel, da je imel tacega močnega varha seboj. Z njim je tudi hodil na viteške

igre ali turnire; vsacega viteza je bilo groza pred takim velikanom, ki je ko tresk vsacega nasprotnika poderl v prah. Ravno tako je bil v vojski vedno na strani svojemu cesarskemu prijatelju; mnogokrat mu je otel življenje. On namreč ni bil samo močan, temuč tudi posebno hraber in serčan.

Cesar je baronu Ravbarju s tem skazal svojo zadovoljnost, da ga je imenoval dvornega svetovavca v vojsknih rečeh. Drugod je sploh vse ljudstvo v njega obračalo svoje oči, in se je nad njim razgledovalo, kakor nad čudom svojega časa. Tudi po daljnih krajih se je razširil sloves od Ravbarjeve velikosti in moči, in ptujci so potovali na cesarski dvor, gledat junaškega korenjaka.

8.

Neki pot je cesar obiskal svojega brata, nadvojvoda Karola, v Gradcu. Baron Ravbar je šel vesel za svojim gospodom; tu je namreč zamogel obiskati svojo domovino, lepo štajersko zemljo, tudi pogledati svoje posestva, Ravbarjev dvor v mestu, in grajšino Talbersko zunaj mesta. Nemškega vladarja je njegov blagi brat tudi častno sprejemal in gostil; vsaki dan so sledile nove slovesnosti in veselice. Nadvojvodov grad je bil poln radostnega šuma in hruma; in hrabri vitez je mogel biti v pričo pri vseh teh slovesnostih.

Tukaj se je pa tudi natekla priložnost, da je baron Ravbar imel skazati svojo moč. Takrat je bil namreč v Gradcu tudi keršen Jud, ki je bil neznano velik in močan. Hvalil se je tisti, da je zmed Samsonovih mlajšev; in dostikrat je ljudstvo zavzeto gledalo kako poskušnjo njegove nenavadne moči. Ta velikan je slišal, da med cesarjevimi spremljevalci je tudi vitez silno močan; tedaj se je zaničevaje glasil, da mu bo le igrača premagati štajerskiga Herkula; kmalo je šel tudi dalje v svoji prederznosti.

9.

Ko je bil neki dan cesar s svojimi velikaši pri mizi v nadvojvodovem gradu, pride tisti keršeni Jud v obednico, in pokliče derzno barona Ravbarja na boj s pestjo. Ta je bil razserden nad derznostjo svojega nasprotnika, verh tega pa si je po duhu tistega časa tudi v nečast štel, če bi tega poklica ne bil sprejel; in nagloma se je obednica spremenila v boriše. Vadlje so prinesli, in bojevavca sta jih vergla, da bi poskusila, kateri naj prvi udari svojega nasprotnika. Vadljanje da Judu pervo pravico. Jud udari tedaj barona Ravbarja tako močno in hudo, da se je tisti v omedlevici zvernil na tla, in da so ga kot bolnega mogli nesti v njegovo stanovališe.

Osem dni je minulo, preden je baron Ravbar okreval, in si zopet opomogel. Odločijo uro in

dan, kdaj bo on Judu dal poskusiti svojo krepko roko. Zbrali so se s cesarjem in nadvojvodom vsi dvorniki, da bi gledali novi boj. Komaj pa baron Ravbar ugleda svojega prederznega nasprotnika, ki je imel tudi bolj dolgo brado, plane jeze vnet nad tistega, ovije njegovo brado dvakrat okoli levice, ter ga z desnico tako silno udari prek glave, da mu brada in čelust Judova ostane v roki. Nesrečni Jud je po tem kmalo mogel umreti, in tako plačati svojo prederznost. Taki boji pač ne kažejo nobene miloserčnosti, tudi se ne strinjajo s keršanskim duhom; pa tisti časi so bili bolj sirovi, verh tega po vednih vojskah manj občutni za milega duha keršanske vere.

10.

Drugačen boj je baron Ravbar drugi pot imel na Dunaju; tisti boj pa ni bil kervav, marveč smešen, in je za hrabrega viteza imel prav prijeten iztek. Na cesarskem dvoru je bila med drugim blagorodnim ženstvom tudi zala gospodičina, Helena po imenu, ki je bila deloma v rodu s cesarsko hišo. Marsikteri plemeniti gospod je svoje oko obračal po taki nevesti, ter bi jo bil rad po sreči snubil. Kazalo se je, da bi baron Ravbar utegnil biti blažen ženin; njegovo junaštvo mu je namreč naklonilo serce zale gospodičine, in tudi cesar mu je bil prijazen v tej

reči. Kar se prikaže snubač iz daljave, plemenit Španjol, ki je žugal Ravbarja prekositi.

11.

Samo na sebi ni bilo lahko razsoditi, kteremu med snubačema bi se predstvo dalo. Oba sta bila iz blage rodovine, oba tudi velika in močna; zakaj tudi španski velikaš se je bil v stanu meriti z štajerskim Herkulom; tudi je Španjol zamogel skazati obilno bogastva in posestva. Po šegi tistega časa se je zdelo, da se morata snubača med seboj poskusiti, kateri bo družega premagal. Cesar Maksimilijan, ki je bil rad vesele volje, tedaj svojemu dvoru hoče posebno radost napraviti.

Nasprotna snubača se po takem snideta v pričo cesarja; pa tisti jima da svojo voljo na znanje, da boj za nevesto ne sme biti kervav, ne s sulico, ne z mečem poskušen. Prinesejo tedaj dve velike vreči, ali dva velika žaklja; in cesarjev glas je bil ta: Kteri bo svojega nasprotnika spravil v vrečo, tisti bo dobil zalo nevesto. Oba sta radostno sprejela to odločbo, ter se cesarju poklonila; vsakteri se je namreč zanašal na zvojo moč, ter je upal zmagati svojega nasprotnika.

12.

Dan, ki je bil za posebni boj namenjen, tedaj pride; komaj solnce izide, se je že velika

množica zbrala pred borišem, ki je bilo z ograjo obdano. Ko ura devet odbije, se prikaže presvetli cesar v bogati opravi, na njegovi strani pa zala nevesta, prav izbrano oblečena, z zlatom in biseri okinčana; tudi nadvojvoda, cesarjev brat, je v pričo, in vsi cesarski dvorniki, tudi visoke gospé in gospodičine. Cesar se vsede z nadvojvodom, v sredi med njima pa je mesto imela zala nevesta.

Klicaj se oglasi, ter da znamnje; na to stopita bojevavca na boriše. Nista imela ne oklepov, ne čelade, ne mečev, ampak vsak le svojo vrečo, ali svoj žakelj. Čuvaj udari trikrat z verbovko po sulici; ko tretjič udari, se boj začne.

13.

Serdito si planeta nasprotnika križem nazoper; primeta se s krepkimi pestmi, se sučeta, vijeta, obračata na vse strani, vsakteri iše zopernika presiliti. Zemlja se nekakošno trese po cebanjem njuninih nog, pesek in prah gre kviško okoli njiju. Nad obema ste se kazale podobi moške sile in moči. Pa dolgo je zmaga kot na vislici med obema korenjakoma; pot jima lije z obraza, močno jima žile bijejo, in hudo si pihta nasproti.

Zdaj stopita nekoliko stopinj narazen, da se oddahneta, in si nove moči nabereta. V tisti

priči pogleda baron Ravbar v lepo nevesto; serce se mu vneme, moč mu poraste, žile se mu napnejo. Urno plane nad nasprotnika; krepko ga prime, vzdigne ga kviško, ter ga verže s silo na tla, da se zemlja potrese. Naglo mu po tem potegne vrečo čez glavo, čez rami, čez zivot; ko bi trenil ste tudi nogi v vreči. Zdaj vzdigne posiljenega Španjola, ter ga nese in položi pred cesarja, nadvojvoda in nevesto. Trobente zahrumijo, pavke zabobnijo, ljudstvo veselo zakriči, in klicaj se oglasi: Zmagal je baron Ravbar, njegova je nevesta!

14.

Cesar Maksimilijan stopi tedaj z visocega sedeža, poljubi srečnega zmagavca, ter mu posmehljuje zroč drago nevesto. Španjol osramoten pa se naglo izmakne, odtegne, in ni duha ne sluha več za njim. Veselo se je obhajala po tem poroka, in mnoge dni je terpela ženitnina med hrumom in šumom, med petjem in glasbo.

Radosten in srečen zakon je nekaj časa baron Ravbar preživel s svojo ljubeznjivo Heleno. V eni reči pa se mu niso spolnile vošila; otroci mu niso bili dani iz tega zakona. Verh tega je tudi smert kmalo ločila prijazno zvezo, ker je zala Helena zgodaj mogla iti v grob. Dolgo časa viteški junak ni mogel pozabiti teške zgube.

15.

Čes nekaj časa je cesar baronu Ravbarju ponudil drugo nevesto, gospodičino s cesarskega dvora, Uršulo Čilakovo po imenu. Tista je bila hči ogerskega plemenitnika, pa je v turški vojski ostala sirota; in cesar je tedaj hotel njeni oče in oskerbnik biti.

S to novo družnico je baron Ravbar zdaj preživel zadosti prijetne dni; in kar mu je manjkalo v prvem zakonu, mu je bilo obilno dodano v drugi zvezi. Štirikrat mu je njegova Uršula dala dvojčke, namreč enega sina, ki je bil tudi Andrej Eberard imenovan, in sedem hčer, ki so se razun ene pomožile v razne plemenite hiše. Pravijo, da je cesar Maksimilijan svojega prijatla, barona Ravbarja, neki pot obiskal na njegovem gradu; in tisti mu je prijezdil naproti z osmerimi svojimi dvojčki, ter ga je sprejel po spodobnosti.

16.

Vender, kolikor močan je bil baron Ravbar in nepremagan, presilila in premagala ga je v zadnje grenka smert. Umerl je, 68 let star, na svojem gradu v Petronelu, kateri kraj stoji med Dunajem in Požunom, blizo Donave. Ondi je pokopan v farni cerkvi, in še današni čas se kaže njegov grob iz kamna izsekan, z njegovo

podobo in njegovim gerbom. Preden so ga v grob djali, so mu njegovi podedniki vzeli del brade, kolikor se je namreč od nog nazaj dala zavihati proti životu. Podobe njegove z dolgo brado pa se nahajajo semtertje; takošna je pridjana tudi tem bukvicam.

Pri Janezu Glontintu je tudi na prodaj:

V novim dnarji.

- Ahasver**, vezni popotnik. Pravljica. Laibach 1850. 6 kr.
- Bojték**, ali pravljica od viteza v drevo vpreženega. 11 kr.
- Čudopolna** podoba Matere Božje v mestu Rimini na Rimskim.
Mit Titelbild. Laibach 1850. 6 kr.
- Dve igri** za slovensko gledišče: 1. Juran in Sofija, ali Turki pri Sisku. 2. Štepan Šubič, ali Bela IV. na Hrovaškim. Laibach 1850. 18 kr.
- Erasem** is Jame. Povest. Mit Titelbild. Laibach 1845. 14 kr.
- Hildegardia**, svelizhana; dvakrat po nedolshnim v smert obfojena zefariza. 11 kr.
- Kerški raki** za kratek čas. 11 kr.
- Kmetiza** in grofinja Griselda. Lep isgled poterpeshljivoſti in ponishnoſti vſim shenam. 11 kr.
- Kratkočasne igre** s kvartami, številkami in družimi rečmi v družbah. Laibach 1850. 18 kr.
- Krish** meſingasti in popisovanje Paleſtine. 14 kr.
- Lažnjivi Kljukec**, kako se mu je na morju, na suhim in v vojski godilo. 14 kr.
- Oče** Grof Radecki, c. k. Marſal. Z jeklorezom. Laibach 1852. 21 kr.
- Podoba** prſevete Devize Marije. Poveſt. 6 kr.
- Reposhtev**, duh v kerkonofhkih gorah. Pravljiza. 21 kr.
- Stric** Tomova koča, ali življenje zamorcov v robnih deſſavah ſvobodne ſeverne Amerike. Laibach 1854. 35 kr.
- Svesek** zbudapolnih pravljiz. Dvoje lepih pravljiz: I. Trojno reſhenje duh, ali trije vitesi po ſmertí ob glavo djani. II. Okamnjenzi na Blanſkim gradu. 11 kr.
- Sveta** grofinja Genofefa. Mizhna in ganljiva perpoveſt. 11 kr.
- Šmida**, Kr., Hirlanda bretanjska vojvodnja ali zmaga čečnosti in nedolžnosti. Po nemškim. Laibach. 21 kr.
- Venček** za vezilne darila, ali voſilne peſmice o godovih, novim letu in drugih priložnostih. Broſch. 21 kr.
- Vjetnik** na galeji. Lepa in podučenja polna povest s priſtavkom življenja ſv. Vincenca Pavlana. 11 kr.
- Zerkviza** na ſkali ali ſvesa s hudim. Pravljiza. 6 kr.